

והוא עד שעת תרומת הדשן, שמשם ואילך הותר להוציאו.

מיתבי, הגמרא מביאה משנה להקשות על ט-ב רב, ממה ששנינו במסכת זבחים [פה ב]: הצמר שבראשי כבשים ושער שבזקן תיישים והעצמות והגידים והקרניים והטלפים, בזמן שהם מחוברים [בבשר] יעלו [למזבח

תנן: מועלין בהן עד "שתצא לבית הדשן", משמע: אף לאחר תרומת הדשן, עד הוצאת הדשן לבית הדשן. קשיא לרב, הסובר שאין מועלין אחרי תרומת הדשן.

ומתריצין: אמר לך רב: אימא⁽²⁷⁵⁾ פרש את המשנה: מועלין בהן עד שתראה לבית הדשן, כלומר, עד שתהא ראויה להוצאה,

היו עבודה ממש, ועצם הישארותה שם על רצפת העזרה הוא חלק מעבודה זו, לפיכך על הדשן התרום יש חיוב מעילה ממש. וכיון שכן, לא בא הפסוק לומר שיש עליו דינים, אלא קדושת עבודה. וממילא מבואר שאין ללמוד ממנה לשאר הדשן, שעליו בודאי אין דין עבודה אחרי ההוצאה [אלא עד להוצאה לדברי רבי יוחנן מפני שצריך לבגדי כהונה].

סיכום: לדעת הרמב"ם, מ"ושמו" הנאמר בתרומת הדשן נלמד שיש "דינים" על הדשן. "דינים" אלו באים להורות על החפצא של הדשן שיש עליו "איסור" ושם "קודש". ולא בא להורות איסור מעילה, כיון שאין עליהם שם "עבודה". וכיון שכן, אין חילוק בין הדשן הנתרם לבין שאר הדשן, ובכולם יש איסור הנאה אחרי הנחתם, ואין בהם מעילה. ואילו לדעת הראב"ד, "ושמו" בא להורות דין "עבודה" על תרומת הדשן בלבד, אף אחרי הנחתה, וממילא יש עליה איסור מעילה ממש, ולא על שאר הדשן אחרי הוצאתו.

וכתב הגרי"ז [כריתות ו א] שהוא איסור מחודש. ועוד כתב שאין להתפלא על איסור קודש בלי איסור מעילה, שהרבה כמותו מצאנו, עיין לעיל [הערה 54 והערה 213].

ומבאר הגר"ח בחידושו, שהרמב"ם סובר, כיון שדרשו חכמים [פסחים כו א תמורה לד א] "ושמו", שיניחנו בנחת, שלא יפור, נמצא שיש עליה דינים אף אחר הנחתה על רצפת העזרה, וכיון שיש עליה "דינים", לא פקעה קדושתן מהן. ומכל מקום, לא נאמר בפסוק זה לשון "איסור", וממילא פשוט הוא שלא יחוייב שתהא בה מעילה. ואכן, אין בה מעילה הואיל וכבר נעשית מצותה, ואין בה שום "עבודה" לעשות. אלא, שעל חפצא של הדשן יש עליה "דינים", והיות וכן, הרי היא עדיין בקדושתה לגבי איסור הנאה. הילכך כיון שעל שאר הדשן יש גם כן "דינים" כגון: מקום הנחתן, לכן גם עליו יש איסור.

ולפי זה, מתורץ מה שהקשו הרי "ושמו" נאמר רק על תרומת הדשן. כי הרמב"ם סובר שמה שאמרה הגמרא שיש על תרומת הדשן דין "ושמו", אין הכוונה שיש עליה קדושה לדין מעילה אחרי הנחתה על רצפת העזרה, אלא דין הנחה עם פרטי הדין: שלא יפור וכדומה. אלא, שמפני שיש עליה דינים הריהי "קודש" [ולקמן יבואר בשם הגרי"ז], וכיון שיש עליה שם "קודש", אסור ליהנות ממנה. הלכך, סובר הרמב"ם, שגם על שאר הדשן, הואיל ויש עליו דינים, הריהו "קודש", ואסור ליהנות ממנו.

אבל הראב"ד סובר שדין "ושמו" נאמר על תרומת הדשן בלבד, ובא לומר שתרומת הדשן

275. גירסת השיטה מקובצת.

להקטרה] עם בשר העולה. ואם פירשו מן הבשר, לא יעלו.

ועוד שנינו שם [פו א]: וכולן, (276) העצמות והגידין וכולי, בין המחוברין לבשר בין אם פירשו, שפקעו [אם פקעו] מעל גבי המזבח, לארץ, לא יחזיר לא צריך להחזיר (277). וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח, לא יחזיר (278).

ויש לדייק: כשפקעה גחלת מעל גבי המזבח,

הוא דלא יחזיר (279), הא, ואילו אם היא עדיין על גבי המזבח, יחזיר הגחלת.

בשלמא לרבי יוחנן, הסובר שיש קפידא בהוצאת הדשן, ניחא, מובן למה צריך להחזיר הגחלת, משום שהתורה אמרה "והוציא את הדשן" (280), לכן יחזירה לקיים מצות הוצאה, אלא, לרבי, קשיא, מדוע צריך להחזירה, הרי כבר נשרף ונהיה גחלת ונעשית מצותו (281)?

276. רש"י [שם] מפרש: "וכולן" גם על כל הפסולין שעליהן נאמר "אם עלו לא ירדו". [מבואר לעיל ב ב].

277. רש"י שם.

278. וביתר ביאור: שם בפרק ההוא שנינו על הפסולין שלא יעלו, ואם עלו, לא ירדו. ושם שנינו: "כשם שאם עלו לא ירדו, כך אם ירדו לא יעלו". ודברים אלו העצמות והגידים, כיון שאינם בשר העולה, לכן, אם פקעו וירדו מעל המזבח, אינו צריך להחזירם. הילכך, מדייקת הגמרא, שדבר זה נאמר רק אם ירדו לארץ, ואילו אם נשאר על המזבח, אלא שהם מחוץ לאש, יחזיר.

279. גירסת השיטה מקובצת.

280. בתוס' כתוב "כל" הדשן, וכוונתם שהתורה הקפידה על הוצאת הדשן.

281. וכתבו התוס' בשם השר מקוצי: אין לומר הטעם בהחזרתה משום שעדיין צריך לקיים מצות "תרומת הדשן". [והתוס' מוכיחים שהמשנה מדברת לפני תרומת הדשן, ופקעה קודם חצות, עיין בתוס']. כי כדי לקיים מצות

תרומת הדשן, אינו זקוק לגחלת זו שפקעה והיא עדיין על המזבח, שהרבה דשן יש על המזבח. כלומר, התוס' מחלקים בין מצות תרומת הדשן שהיא על כל האפר, לבין חיוב החזרה כדי לקיים מצות הקטרה שהוא על כל אבר ואבר ועל כל גחלת וגחלת בפני עצמה, הילכך, כשאנו דנים על דין האפר לגבי חיוב קיום מצות תרומת הדשן, יש על כל האפר חיוב, שממנו יותרם הדשן, לפיכך, מודה רב שמועלין בכל האפר עד לתרומת הדשן, מה שאין כן כשאנו דנים על חיוב החזרה, שאינו משום תרומת הדשן, שהרבה דשן יש להרמה, אלא כדי לקיים מצות הקטרת הקרבן על גבי האש, דנים על כל גחלת וגחלת, האם חייב להחזירה. ונאמר בהם הדין שאם פקעו לארץ, אין חיוב להחזירה, ואם פקעה על גבי המזבח, חייב להחזירה. לכן, קשה על רב: למה חייב להחזירה, הלא כבר נעשה גחלת, וכבר נעשית מצותה? ואילו לרבי יוחנן, ניחא, משום דלא נקרא "נעשית מצותה" עד להוצאת הדשן.

וכל זה הוא לפירוש תוס'. ובביאור זה רצו לתרץ קושיתם שהקשו: מה הקושיא על רב, הלא רב יכול לתרץ, שלכן יש חיוב להחזיר, מפני שעדיין לא נתנם תרומת הדשן. אבל בפירוש המיוחס לרש"י מרגיש בקושיא זו, ומבאר בדרך אחרת, שיש לחלק בין

להוכיח כדברי רב, והיא קושיה על רבי יוחנן:

יש לדייק: **טעמא**, כל הטעם שחייב להחזיר כשפקעה והיא עדיין על גבי המזבח, **משום** שהיא **גחלת דאית בה ממשא**, ולא נגמרה הקטרתה. **הא**, ואילו כבר נעשה **אפר**, דלית **ביה ממשא**, ונגמרה הקטרתו, **אפילו** כשפקע, והוא עדיין **לגבי** [על גבי] המזבח, **אין מועלין בו**.

ומתצינן: **אמר לך רב: שאני גחלת**, לכן יחזיר כדי לגמור הקטרתה מפני **דאית בה** (282) **מששא**, ממשות, ועדיין ראויה להקטרה. ואינה דומה לאפר שאין בו ממשות, וכיון שנעשה אפר, וכבר נתנם תרומת הדשן, אין חיוב להחזירו, ואין בו מעילה.

איכא דאמר לה, יש מי שמסר שמועה זו **להך גיסא**, לצד זה. כלומר, ממשנה זו יש

עד לתרומת הדשן, מפני שכל מקצת ומקצת מהדשן שייך למצות הרמה, כיון שאפשר לתרום ממנו.

ומבואר, שהמיוחס לרש"י סובר כצד הראשון, שהחיוב הוא על **כל הדשן**, ולכן כתב דשן האימורין בודאי צריך להחזיר עד חצות "שהרי לא נעשית מצוותן עד שנתרמה תרומת הדשן". ואף הגחלת צריך להחזיר כדי שתישרף ותיעשה דשן, ותקיים מצות תרומת הדשן **בכל** הדשן, וגם על הגחלת [עיין שם].

אבל השר מקוצי סובר כצד השני, שאין מצוה על כל הדשן, ולכן סובר ש"כיון דאפשר לקיים מצות תרומת הדשן **בשאר הדשן**", אין צריך להחזיר כדי לקיים תרומת הדשן.

ועוד מבאר דהשיטה **מקובצת** [הערה 271] הסובר שצריך לתרום הדשן החדש של אותו היום, סובר כצד הראשון, שהתרומה היא **לפטור** את הדשן, הילכך **פטור** את הדשן של אותו היום דוקא, דהרי הדשן של אתמול כבר **נפטור** בתרומה של אתמול. ואילו היינו סוברים, שאין מצוה על הדשן שממנו ייתרם, כצד השני, אין חילוק מהיכן יתרום, ואפשר לתרום אפילו מהדשן של אתמול, כי המצוה היא על עצם **ההתרמה**. ועיין שם שמאריך בענין.

282. גירסת השיטה **מקובצת**.

גחלת של עצי המערכה לבין אימורים. וכודאי שחייבים להחזיר האימורים, כדי לקיים מצות תרומת הדשן, ומאימורין אלו לא דיברה כאן הגמרא להוכיח כדברי רבי יוחנן, ועליהם שנינו בסיפא [שם] "איברים שפקעו מעל גבי המזבח, קודם חצות יחזיר ומועלין בהן, לאחר חצות, לא יחזיר ואין מועלין בהן. אלא שמדובר בגחלת עצים, ולפעמים היא מעורבת בתוך אפר התפוח. ואמרה המשנה, שאם פקעה משם על הארץ, לא יחזיר. ואילו אם פקעה משם והיא עדיין על המזבח, ופקעה מצד זה אל צד זה, יחזיר. ואותה הגחלת לא צריך להחזיר, בכדי לקיים בה מצות תרומת הדשן, אלא, כדי שתישרף ותיעשה אפר.

ועתה, בשלמא לרבי יוחנן ניחא, שחייב להחזיר אפילו אחרי ההרמה עד זמן הוצאת הדשן, אלא לרב קשה, הרי כבר נתרמה תרומת הדשן. וכן כתב **המקדש דוד** [סימן 1] ובביאור מחלוקת המיוחס לרש"י ותוס' מאריך **במשנת רבי אהרן** [סימן ח אות ג], על פי מה שחקר בדין תרומת הדשן. האם המצוה היא על **כל** הדשן, שממנו ייתרם. כלומר כל הדשן חייב בתרומה [כדוגמת תרומת דגן דהוי טבל עד התרומה], וכשחזתה ממנו במחתה שיעור קומץ **פטור** את כולו. או שהמצוה היא רק **עצם ההתרמה**. ומכל מקום, מועלין בכל הדשן,

אמרה התורה בפרשת מעילה [ויקרא ה] "ואת אשר חטא מן הקודש ישלם, ואת חמישיתו יוסיף עליו", ודרשו חכמים "מן הקודש ישלם", ישלם אותו להקדש [תורת כהנים].

כלומר, אם נהנה מקדשי בדק הבית, ישלם לבדק הבית, ואם מקדשי מזבח, ישלם לקדשי מזבח, ולאותו הקדש. (285) ו"הקדושה שבה לאותו הקדש". (286)

איתמר, הנהנה מבשר קדשי קדשים לפני זריקת דמים, ומן אמורי קדשים קלים לאחר זריקת דמים, ונתחייב קרן וחומש,

רב אמר: מעות מה שנהנה יפלו לנדבה, היינו לקנות בהן עולות, שמקריבין אותן בזמן שהמזבח עומד בטל (287) ["קיץ המזבח"], והעורות יתנו לכהנים.

ואילו לוי אמר: לא יביאו מהן עולות, מאחר שהעורות לכהנים, (288) אלא יביא מהמעות, דבר שכולו למזבח, דהיינו קטורת. (289)

בשלמא לרב, הסובר שאחרי שנתרמה תרומת הדשן אין מועלין, נחא. אלא לרבי יוחנן, הסובר, שעד שלא הוצא לחוץ למחנה עדיין מועלין בו, קשיא, למה לא יחזירו הרי עדיין לא נעשית מצותו?

ומתריצין: אמר לך רבי יוחנן: לא נדייק דוקא גחלת, אלא הוא הדין, דאפילו אפר יחזיר, מפני שעדיין לא הוצא הדשן, והיינו טעמא דקתני גחלת, הא (283) קאתי לאשמעינן, המשנה באה להשמיענו חידוש, דאפילו גחלת, דאית בה מושא ולא נגמרה הקטרתה, כי פקעה מעל גבי המזבח לארץ, לא יחזיר.

סוגית תשלומי מעילה

הנהנה מן הקודש, משלם קרן וחומש, מלבד חיוב הבאת קרבן אשם.

אותם הדמים, קרן וחומש להיכן יתנו? על כך דנה הגמרא. (284)

"לעולת קיץ למזבח", וגרס "לנדבה לעולה". והמיוחס לרש"י כתב: "לקרבנות ציבור". דהיינו לעולת ציבור [תמידים ומוספים].

288. פירוש ב.

289. כמבואר לקמן בברייתא. ולא דוקא קטורת, אלא כל דבר שכולו למזבח, כגון: מנחת נסכים ולבונה. תקנת עזרא.

תוספת ביאור: תשלומי מעילה הקרן וחומש ניתנים למטרה שהדבר ה"נמעל" היה ניתן. ועתה, הנהנה מקרבן, לדוגמא: עולה, ויש בו בשר עצמות גידין וטלפים ועור, יתן דמיו לעולה שיש בו בשר עצמות גידין טלפים ועור, כפי מה שמעל כן יתן, אבל הנהנה מבשר קדשי קדשים

283. גירסת השיטה מקובצת.

284. שייכות סוגיא זו לכאן אינה ברורה. ובפרט לפי דברי התוס' לקמן [הערה 309] שדברי רבא [י א] "הכל מודים", חוזרים לסוגיא הקודמת של מחלוקת רב ורבי יוחנן, וצריך בירור.

285. פירוש הראב"ד בתורת כהנים [ויקרא חובה פרשה יא פרק כ]. ועיין רש"י כריתות [כב א] ורש"ש שם.

286. לשון החזון איש [קדשים סימן לח].

287. כן כתבו התוס'. וכן כתוב בפירוש ב. אבל השיטה מקובצת מחק מתוס' המילים

תניא, שנינו ברייתא כוותיה, כדברי דרב, ותניא כוותיה דלוי (290).

תניא כוותיה דלוי: מעילה זו להיכן הולכת?
תלמידים הלמידין לפני חכמים (291) **אומרים:**
יביא דבר שכולו למזבח. ומפרשת הגמרא:
מאי ניהו? מה הוא דבר שכולו למזבח?
קטרת (292).

תניא כוותיה דרב: הנהנה מדמי חטאת

ממקצת (293) המעות שהפריש לצורך קניית קרבן חטאת, ומדמי **אשם**,

אם בא לשלם (294) **עד שלא קרבה חטאתו**, יתן את דמי המעילה לבעל הקרבן, והוא יוסיף, את דמי המעילה לדמי החטאת שנשאר לו, **ויביא חטאתו**, חטאת שמינה, וכן אם בא לשלם, **עד שלא קרבה אשמו**, יוסיף **ויביא אשמו**.

מעילה הלכה ין שלכן פסק הרמב"ם כרב, משום שאין ללוי ראייה מברייתא, כשם שיש לרב, מפני שלוי עצמו שנה הברייתא.

292. והיינו, שימסרם לציבור, שהרי אין קטורת באה משל יחיד. תוס' מנחות [נ א]. ועיין תקנת עזרא ומשנת רבי יעקב.

293. המיוחס לרש"י.

294. כתבו התוס': אין לפרש ש"נודע לו" מעילתו קודם שקרבה חטאתו, שאם כן, מה שנאמר בסיפא "כבר קרבה חטאתו" יתפרש ש"נודע לו" אחרי שקרבה חטאתו, ונצטרך לומר, שדינו הוא לילך לים המלח, ואי אפשר לומר כן, כי ברור שאם נודע לו לאחר הבאת חטאתו, וכבר נתכפר, אין המעות הולכות לים המלח, אלא לנדבה, כדעת רבה לקמן [י א].

אבל במיוחס לרש"י מפרש, שתלוי אם "נודע לו" קודם כפרתו שאז יצרף דמי מעילתו לדמי חטאתו [ברור, שמדובר שעוד לא קנה בהמה לחטאת], ואם "נודע לו" לאחר שכבר קרבה חטאתו, יוליך דמי המעילה לים המלח. וכתבו האחרונים, שבמיוחס לרש"י גם כן סובר כן למסקנה, אלא מפרש לפי ההוה אמינא.

והרמב"ם [פרק דמהלכות מעילה הלכה ז] סובר כדברי התוס'.

או מאימורי קדשים קלים שכולו למזבח [ועל הבשר אין עצמות וגידין ועור] אינו יכול לתת דמיו לקרבן שיש בו עצמות וגידין ועור, הילכך סובר לוי שיתן קטורת, שהוא דבר שכולו למזבח.

ואילו רב סובר שיתנם לקיץ המזבח, על אף שאינו כולו למזבח. ועיין בתקנת עזרא שהקשה על דברי רב, וכי למה יתן את המעות לדבר שאינו כולו למזבח, הלא מעל בדבר שכולו למזבח? עיין שם.

המשך חכמה [סוף פרשת ויקרא] מביא שנאמר שם בתורה "ואת אשר חטא מן הקודש ישלם ואת חמישיתו יוסיף עליו ונתן אותו לכהן". ולכאורה, מה השייכות לכהן לתשלומי מעילה? [הרשב"ם מפרש: את איל האשם], אלא, מכאן למד רב דינו, שיש לכהן שייכות עם מעילה, לכל הפחות לגבי העור.

290. גירסת השיטה מקובצת.

291. אמרה הגמרא במסכת סנהדרין [ז ב] שכל מקום שאיתמר "למידין לפני חכמים", היינו "לוי" שלמד לפני רבי. וכן פירש כאן המיוחס לרש"י. אבל התוס' סירבו לפרש כן כאן בסוגינתנו, כי מעולם לא נזכר לוי בברייתא. ועוד, כי אין זו שיטת הגמרא שיבא לוי ראייה מדברי עצמו. וכתב הר"י קורקוס [פרק מהלכות

חטאת שנתכפר בעליה באחרת, שהיא מתה [והיא מ"חמש חטאות המתות"⁽²⁹⁶⁾], לפיכך, המעות ילכו לים המלח⁽²⁹⁷⁾, והוא במקום מיתה.

ואם כבר קרב חטאתו⁽²⁹⁵⁾, מה יעשה באותן מעות, הלא אינו יכול לצרפם לחטאתו? ילכו המעות לים המלח, כלומר, למקום שאי אפשר להוציאן משם. כדין

והלכה היא למשה מיני. ואלו הן: ולד חטאת, תמורת חטאת, מתו בעליה, נתכפרו בעליה באחרת, עברה שנתה.

297. לעיל [הערה 5] מובא דעת הנתיות המשפט שגדר מעילה בקדושת הגוף, הוא מדין כפרה. להבדיל ממעילת קדושת בדק הבית שגדרה מדין גזילה. אבל הגרש"ש בספרו שערי יושר [שער ג פרק כג], מוכיח, שהוא מדין תשלומי גזילה ולא מדין כפרה, ממה שכתבו התוס' במסכת כתובות [ל] דכל שמשלם מדין כפרה, חייב בספק, וכשהוא מסופק אינו יוצא ידי כפרתו עד שיביא כפרתו. ואילו בספק מעילה, פטור לשלם קרן וחומש, עיין שם שמוכיח כן. ובשלמא אם התשלומין הם מדין תשלומי גזילה, מובן מדוע פטור בספק, ככל ספק ממון. אבל אם כדברי הנתיות שהוא מטעם כפרה, קשה, למה פטור מספק. וכתב, שהיא ראייה שאין עליה תשובה. וכן סובר הגר"ח בחידושויו על הרמב"ם [הלכות מעילה]. הקהלות יעקב [פסחים סימן כ], מוכיח מכאן, שאינו מדין גזילה כדברי הגרש"ש. עצם תשלום מעילה שיש אופן שהדמים ילכו לים המלח, מוכיח שאינו תשלומי גזילה.

וסברתו היא: לו יצוייר בהדיוט הנגזל, שמאיזה סיבה שהיא, אינו יכול לזכות בתשלומי הגזילה, וכי יוחזר לו הגזילה כדי שילך לאיבוד? הרי תשלומי גזילה הוא למלאות הפסד הנגזל? ולמה אמרו כאן יוליך לים המלח?

אלא, הוא דין השבה. דומה לדין "והשיב את הגזילה", שנאמר אף בגזל חמץ ועבר עליו הפסח, וחייב להחזיר, ואומר לו: "הרי שלך לפניך", על אף שאין להנגזל שום תועלת מכך.

295. הרמב"ם מוסיף עוד, שאף אם הפריש את המעות, אלא שלא צירפם לדמי החטאת, ילכו לים המלח.

וזה לשונו [שם] "הנהנה מדמי חטאת עד שלא קרבה חטאתו, יוסיף חומש על מה שנהנה ויביא בדמיו חטאת, ויביא קרבן אשם על מעילתו. וכן אם נהנה מדמי אשם עד שלא קרב אשמו, יוסיף חומש ויביא בדמיו אשמו, ויביא אשם אחר למעילתו, שקרבנות המזבח מעילתן לקרבנות המזבח וקדשי בדק הבית מעילתן לבדק הבית. נודע לו שמעל ואחר כך קרבה חטאתו ועדיין לא הפריש מעילתו, או שהפרישה ולא כללה בדמי חטאתו, יוליך המעילה וחומשה לים המלח".

ועיין בקרן אורה המאריך בדברי הרמב"ם. סיכום: הנהנה מדמי חטאת, אם ישנה אפשרות לצרף דמי המעילה לדמי חטאת ואשם, יצרפנה ויביא חטאת שמינה, ואם אי אפשר לצרף, כגון: שכבר קרב חטאתו או שכבר הפרישה, יוליך דמי המעילה לים המלח. וכתב הלקוטי הלכות, שהוא הדין אם נהנה מן החטאת עצמה, ולא מדמיה, דהיינו שהחטאת כבר הוקדשה, ואין לצרף אליה מעות, יוליך המעות לים המלח.

ופשוט הוא, והוא דין הנאמר בברייתא בסיפא "כל קרבנות המזבח, למזבח". והגמרא מעמידה לה אליבא דרבנן, ואילו רבי שמעון יסבור שיוליך המעות לים המלח. עיין בהמשך הסוגיא.

296. חמש חטאות פסולות שדינן למות, דהיינו, שאין דינן לרעות עד שיפול בהם מום ויפדו אותם, כשאר פסולי המוקדשין, אלא, סוגרים אותן ברפת ומונעים מהם מזון עד שימותו,

וכן אם כבר קרב אשמו, יפלו אותן המעות לנדבה. פירוש: קיימא לן: כל שאילו היה חטאת היתה מתה, אם הוא אשם, רועה עד שיפול בו מום וימכר ויפלו דמיו לנדבה. לפיכך, אותן דמי מעילה יפלו לנדבה. והיינו: לשופר, והוא תיבה שבמקדש, וממעות אלו היו מביאין קרבנות ציבור (298).

עד כאן דיברה הברייתא בנהנה ממעות שהופרשו לצורך חטאת ואשם, ודינם הוא, שאם עדיין יכולים לצרף המעות לקרבן, מצרפין. וכשאי אפשר, אזי, דמי חטאת לים המלח ודמי אשם לנדבה. וממשיכה הברייתא לבאר דין נהנה מן הבהמה עצמה

או מן הבשר:

הנהנה מקדשי קדשים לפני זריקת דמים, ואימורי קדשים קלים לאחר זריקת דמים, דמי מה שנהנה יפלו לנדבה, [כדברי רב!].

הנהנה מכל קרבנות מזבח, ינתנו דמי המעילה, למזבח (299).

קרבנות קדשי בדק הבית, כלומר, אם נהנה מקדשי בדק הבית, יפלו דמי המעילה לבדק הבית (300).

קרבנות ציבור (301), הנהנה מהם יתן דמי

אלא, ההחזרה היא דין של קיום מצוה על הגולן. וכמו כן בתשלומי מעילה.

298. מבואר במסכת שקלים [פרק ו משנה ה'].

299. המיוחס לרש"י פירש: לנדבה. [וכנראה כוונתו: לקרבנות ציבור, כשם שפירש לעיל הערה 287].

ובפירוש ב כתב: פירוש: יקח דבר שהוא למזבח.

300. ומוסיפים התוס': ואפילו אם מתו הבעלים, כלומר, מי שהקדיש אותם לבדק הבית, בכל זאת יפלו דמי המעילה לבדק הבית. משום, שאם הקדישום, כבר אינם של המקדיש אלא של "הקדש". [ראה בהערה הבאה].

301. כתבו התוס': פירוש אף אם מתו אותו הדור בעלי אותו הקרבן ציבור. מכל מקום ה"ציבור" קיים כי דור הולך ודור בא. [קהלת א]. ואם נצרף דברי תוס' אלו עם דברי התוס' המובאים בהערה הקודמת יצא. שכוונת תוס'

היא, שהרי אמרה הברייתא שהנהנה מדמי חטאת עד שלא קרבה חטאתו, יתן קרן וחומש לבעל החטאת, והוא יצרפם לחטאתו, מוכח שדמי המעילה "שייכים" [באופן מוגבל] לבעל הדבר שהקדיש את הקרבן או הפריש את המעות, אם כן, הקשו, אם מתו בני אותו דור, למי "ינתן"? ותירצו, שאין "ציבור" מתים, כי דור הולך ודור בא, וה"ציבור" לעולם קיים. וכן לעיל, כיון ששייך ל"הקדש" אחרי שהקדישם המקדיש, לא איכפת לן אם המקדיש חי או כבר מת.

אבל, הצאן קדשים הבין כוונת תוס' להקשות, שאם מעל בחטאת ציבור, ואם מתו בני אותו הדור, למה לא יאמר ההלכה שחטאת שמתה בעליה תמות? ואם כן, אין מועלים בה [כמבואר דף ג א שאין מועלים בחמש חטאות המתות]? והקשה הצאן קדשים, הרי מבואר במסכת תמורה [טו א] שאין דין חטאת שמתה בעליה בחטאת ציבור ואינה מתה. אם כן, מה הקשו התוס'.

וצריך עיון. מה הקושיא על תוס', הלא זהו תירוצו של תוס'. עיין שם במסכת תמורה,

המעילה לנדבת צבור⁽³⁰²⁾.

ומקשינן: הא גופה קשיא, הברייתא קשה, ויש בה סתירה בין הרישא לסיפא,

ברישא קתני⁽³⁰³⁾: אם בא לשלם עד שלא קרבה חטאתו, יוסיף ויביא חטאתו. משקרבה חטאתו, ילכו לים המלח.

ואילו בסיפא קתני: כל קרבנות המזבח, למזבח, משמע כל קרבנות, כולל חטאת, ולא שנא דאיכפור בעלים, אף אם כבר נתכפרו הבעלים, ולא שנא היכא דלא

איכפור, אם עדיין לא נתכפרו הבעלים, יפלו למזבח והיינו לנדבה.

ועתה קשה, רישא רבי שמעון היא, דאמר: כל חטאת שכיפרו בעליה תמות,

ואילו סיפא, שאמרה שהמעוות אינן הולכות ל"מיתה", כלומר, שלא ילכו לים המלח, אלא יפלו לנדבה, על אף שכבר נתכפרו בעלים, היא כרבנן⁽³⁰⁴⁾.

וקשה, וכי רישא רבי שמעון⁽³⁰⁵⁾ וסיפא א-י רבנן?⁽³⁰⁶⁾

שהטעם שאין דין "חטאת מתה" בציבור, מפני שאין ציבור מת?

302. המיוחס לרש"י מפרש ל"שופרות". אבל הרמב"ם [על פי גירסתו בתוספתא] כתב [פרק ג מהלכות מעילה הלכה י]: יפול מה שנהנה "ללשכה". וכתב שם הכסף משנה בשם הרא"ש, שהיינו ל"שיירי לשכה" והוא לבדק הבית [מבואר שם במסכת שקלים].

303. גירסת השיטה מקובצת.

304. עיין הערה 306 באריכות דברי רבי שמעון ומחלוקתו עם חכמים.

305. גירסת הצאן קדשים.

306. התוס' מאריכים כאן, ונביא תמצית דבריהם על פי דברי השיטה מקובצת. [עיין רש"ש וקרן אורה, וכנראה שלתוס' היתה גירסה אחרת בגמרא במסכת תמורה].

חטאת שאבדה ונתכפרו בעליה באחרת, תמות, והיא מחמש החטאות המתות. ונחלקו תנאים בדבר.

יש הסוברים, שזה רק כשנתכפר בשניה, ואחרי הכפרה נמצאה הראשונה, הילכך תמות, מאחר שהראשונה נדחתה. אך כשנמצאה הראשונה, והיא קרבה, לא תמות השניה, אלא תרעה, כיון שהשניה לא נדחתה, היות שמתחילת הפרשתה היא הופרשה לשם אבידת הראשונה, וכשנמצאה הראשונה, היא לא נדחית ממש. ובאופן זה לא נאמרה ההלכה למשה מסיני שהיא תמות. ולעומת זאת, יש תנאים הסוברים, שבכל אופן, בין אם נתכפר בראשונה ונשארה השניה, ובין אם נתכפר בשניה ונשארה הראשונה — תמות.

במסכת תמורה [כג א] סובר רבי אבא שמחלוקת זו היא בין רבי, הסובר שאף אם נתכפרו הבעלים בראשונה תמות השניה, ובין חכמים, הסוברים שלא תמות אלא תרעה.

והתוס' [וכן בפירוש המיוחס לרש"י] סוברים, שבכך נחלקו גם רבי שמעון עם רבי יהודה, שאלבא דרבי שמעון אמרה הגמרא [שם ב], שהוא סובר שבכל אופן, בלי יוצא מן הכלל, בהמת חטאת שלא קרבה, מתה [ואף בחטאת ציבור. שם טו א].

הילכך, מבארים התוס', שזוהי כוונת הגמרא במה שאמרה "רישא רבי שמעון". כי הוא